

УДК 167:343.97:351.746.1(477)

Д.А. Купрієнко, О.Б. Фаріон

*Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, Хмельницький*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВІДУВАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННИМ ЗБРОЙНИМ ФОРМУВАННЯМ ПРИ ПРОВЕДЕННІ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

У статті обґрунтовано доцільність запровадження методології розвідувального аналізу в оперативно-розшукову діяльність прикордонних підрозділів як інструменту протидії незаконним збройним формуванням при проведенні антитерористичної операції. Визначено, що такий аналіз можна проводити в один або два етапи: на першому відбувається початкова обробка первинних даних, а на другому – комплексна обробка результатів, отриманих на першому етапі. Запропоновано перелік методів для використання на кожному етапі, що складають методологічні основи розвідувального аналізу; ановано їхні можливості.

Ключові слова: Державна прикордонна служба України, оперативно-розшукова діяльність, розвідувальний аналіз, методологія, незаконні збройні формування, антитерористична операція.

Вступ

Постановка проблеми. Важливою умовою сталого розвитку суспільства та економіки держави є забезпечення її безпеки, територіальної цілісності та державного суверенітету. Разом із тим, події останніх років, територіальними центрами яких стали Автономна Республіка Крим, Луганська та Донецька області України, свідчать про реальність таких загроз національній безпеці держави як: посягання на державний суверенітет та територіальну цілісність; розвідувально-підбивна діяльність іноземних спеціальних служб та сил спеціальних операцій; поширення міжнародного тероризму; незаконне ввезення в Україну зброї, боеприпасів, вибухових речовин; внутрішня міграція; сепаратизм; створення і функціонування незаконних воєнізованих збройних формувань (НЗФ); викрадення, незаконне утримання та переміщення людей; розкрадання природних ресурсів тощо [1].

За попередніми офіційними оцінками у 2014 – 2015 рр. наслідками реалізації цих загроз стали: понад 5000 загиблих людей, у т.ч. 298 іноземних громадян, що перебували на борту збитого літака МН17, майже 11 тис. поранених, сотні полонених українських військовослужбовців та добровольців, сотні тисяч вимушених переселенців, окупація 5% території України, падіння валового внутрішнього продукту на 8%, зруйновано 4500 житлових будинків, 290 шкіл, 45 медичних закладів [2]. Втрати від анексії Криму, за попередніми оцінками, склали близько 1,2 трлн. грн. Причому збитки стосуються не тільки ресурсної бази та владно-силового потенціалу України, а й її державного престижу й морального стану громадян. До того ж ця анексія суттєво підірвала світовий порядок, оскільки в її процесі було знехтувано принципом непорушності кордонів, що беззаперечно панував у міжнародних відносинах від завершення Другої сві-

тової війни [3, 4]. У свою чергу, на території Донбасу катастрофічно знизилося промислове виробництво, не працюють більшість шахт і ряд великих підприємств, завдано збитки на 11,888 млрд грн. [5]. Міжнародні організації у своїх звітах акцентують увагу на масових грубих порушеннях прав людини на окупованих територіях Криму та Донбасу [6].

Разом із тим, результати аналізу процесу загострення воєнно-політичної обстановки у південно-східному сегменті України, а також минулих, сучасних та прогнозованих війн і збройних конфліктів [7], свідчать, що із часом вага іррегулярної компоненти в них тільки зростає. Військова агресія, особливо на підготовчих та початкових етапах конфліктів, маскується під формами партизанських, повстанських і терористичних дій для повалення легітимної влади та режимів, які не влаштовують противника. При цьому ведення противником «гібридної» війни значно впливає на стабільність внутрішнього безпекового середовища, унаслідок чого сили дестабілізації набувають інтегрального (зовнішньо-внутрішнього) характеру [8 – 10]. Так, залежно від суспільних аксіологічних і політико-ідеологічних настроїв мешканців прикордонних населених пунктів, що межують з ворожо налаштованими соціокультурними та суспільно-політичними просторами, сприйняття ними образу державного кордону, рівня якості їхнього життя, симетричності прикордоння (культурної, політичної, соціально-економічної, екологічної, етнічної, релігійної та ін.), це прикордоння може слугувати або «потужним щитом» на захисті національних та регіональних інтересів (у т.ч. за рахунок створення та функціонування громадських організацій з охорони ДК та забезпечення правопорядку, мережі гласних і негласних агентів тощо), або навпаки – бути джерелом зародження та розповсюдження злочинності (зокрема, сепаратиз-

му, екстремізму, радикалізму, іредентизму, тероризму, розкрадання національних багатств, контрабандної діяльності та ін.), пособницькою базою для транскордонної злочинної діяльності, не мати належної стійкості щодо інформаційно-психологічних впливів противника, який веде «гібридну» війну.

З метою забезпечення стабільності на прикордонних територіях України необхідно здійснювати комплекс заходів щодо протидії НЗФ, які можна поділити на превентивні (наприклад, профілактичні або планово-попереджувальні) – щодо виникнення таких загроз, а також заходи із деескалації та нейтралізації, у т.ч. шляхом проведення антитерористичної операції (АТО). При цьому поняття *антитерористичної операції* визначено у законі [11] як комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичної діяльності, звільнення заручників, забезпечення безпеки населення, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичної діяльності.

Організація та координація АТО здійснюється антитерористичним центром Служби безпеки України із залученням сил та засобів суб'єктів боротьби з тероризмом, одним із яких є Державна прикордонна служба України (далі – ДПСУ) [12]. З метою удосконалення правового забезпечення участі ДПСУ в АТО, законом [13] до її основних функцій (що визначені у ст. 2 Закону [14]) віднесено «участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України». Цю функцію прикордонне відомство здійснює різними формами та методами, серед яких важливе значення приділяється оперативно-розшуковій діяльності (далі – ОРД). Отже, актуальним (в інтересах як національної, так і регіональної міжнародної безпеки) є вивчення потенціалу ОРД прикордонних підрозділів при проведенні АТО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню окремих питань ОРД прикордонних підрозділів при проведенні АТО присвячено невелику кількість наукових праць, зокрема [15, 16]. У них визначено місце й роль органів (підрозділів) охорони державного кордону в процесі забезпечення прикордонної безпеки в умовах збройного конфлікту, досліджені проблеми збору та обробки оперативної інформації, а також розглянуті способи дій НЗФ та диверсійно-розвідувальних груп. Разом із тим, проблема систематизації методологічного апарату забезпечення ОРД прикордонних підрозділів не достатньо вивчена, що обумовлює актуальність даної статті.

Метою статті є обґрунтування доцільності запровадження методології розвідувального аналізу в оперативно-розшукову діяльність прикордонних підрозділів як інструменту протидії незаконним збройним формуванням при проведенні антитерористичної операції.

Виклад основного матеріалу

Продовж 2014 – 2015 рр. ознаками прояву терористичної діяльності так званих «ДНР» та «ЛНР» були такі події [15, 16]:

блокування діяльності та захоплення адміністративних приміщень органів державної влади (зокрема, підрозділів силових відомств), штабів партійних організацій, засобів масової інформації та підприємств у терористичних цілях;

улаштування несанкціонованих «блок-постів» на шляхах сполучення;

насильства над фізичними особами: примушування їх до певних дій, викрадення, незаконне утримання (у заручниках) та переміщення;

захоплення зброї, боєприпасів та вибухових речовин, засобів зв'язку та автотранспорту;

проникнення в Україну та територіальна локалізація (здебільше у її східних областях) співробітників спецслужб та добровольців – іноземних громадян (росіян, італійців та ін.), які підпадають під профіль ризику терориста;

вербування, підготовка та використання терористів;

підбурювання місцевого населення з метою співучасті у вчиненні терористичних актів;

формування (утворення) незаконних збройних формувань, організованих злочинних угруповань та інших організацій для вчинення терористичних актів; точковий та масовий інформаційно-психологічний вплив (заклики до порушення територіальної цілісності, суверенітету та єдності України, руйнування її політичної та економічної незалежності);

безпосереднє вчинення терористичних актів;

фінансове, матеріально-технічне забезпечення та ін. способи підтримки тероризму;

здійснення інших незаконних дій з використанням засобів терору.

Згідно ст. 260 Кримінального процесуального кодексу України [17] незаконними є воєнізовані формування, створення яких заборонено Конституцією України, а також воєнізовані і збройні формування, не передбачені іншими законами України. Незаконними є й ті воєнізовані або збройні формування, які всупереч Конституції України та законам України створюються за рішеннями органів влади або органів місцевого самоврядування. Створення та функціонування неконтрольованих суспільством і державою злочинних організацій та незаконних формувань, які мають на озброєнні вогнепальну, вибухову й інші види зброї та військову техніку, стало специфічною рисою терористичної діяльності.

Під час оперативно-розшукової діяльності здійснюється комплекс гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [18]. Такі заходи спрямовані на пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих

осіб та груп, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави. У повсякденних умовах це забезпечує своєчасне отримання необхідної інформації для прийняття адекватних управлінських рішень щодо об'єктів уваги.

У контексті протидії незаконним збройним формуванням інтерес для компетентних органів, на наш погляд, має інформація: щодо наявності НЗФ, їхньої структури, специфіки діяльності, окремих кількісних та якісних показників (реальних та потенційних можливостей); щодо планів, намірів та дій окремих осіб та інших структур, які сприяють терористичній діяльності та загрожують національним інтересам; про інші події і обставини, що стосуються національної безпеки і оборони держави. Разом із тим, в умовах ведення проти України «гібридної» війни, розвідувально-підбивної діяльності іноземних спеціальних служб, поширення міжнародного тероризму, реалізації загрози проявів сепаратизму, а також створення та функціонування НЗФ [1], оперативно-розшукова діяльність прикордонних підрозділів потребує удосконалення, перш за все, з питань систематизації та аналізу отриманої та добутої інформації. З метою протидії впливу зазначених деструктивних умов компетентними органами провідних країн світу було розроблено та запроваджено у практику комплексний механізм дослідження інформації – *розвідувальний аналіз* (далі – РА) [19 – 22]. Достатньо високі результати застосування іноземними державами розвідувального аналізу дозволяють розглядати його як потенціал покращення ОРД ДПСУ щодо протидії НЗФ при проведенні АТО.

В процесі такого аналізу інформація вивчається на всіх стадіях її опрацювання, з подальшим представленням узагальнених об'єктивних результатів у вигляді кінцевих аналітичних продуктів для обґрунтування та оперативного прийняття управлінських рішень щодо протидії НЗФ. В залежності від етапу РА інформацію щодо протиправної діяльності поділяють на *первинні дані* та *розвідувальні відомості*.

Первинні дані включають всю доступну об'єктивну інформацію у вигляді якісних та кількісних характеристик об'єктів уваги (елементів НЗФ), зафіксованих у зручній формі. Отримання (добування) такої інформації здійснюється шляхом її моніторингу за допомогою різних сил, засобів та способів ОРД (у т.ч. із використанням спеціальної техніки) – відстеження та фіксації (у текстовому, аудіо- і відеоформатах) з різних джерел (відкритих друкованих і електронних засобів масової інформації та Internet, електронних і паперових носіїв тощо).

У подальшому, на основі наявних первинних даних (шляхом їх *початкової та комплексної обробки*) отримуються *розвідувальні відомості*.

Початковій обробці підлягають усі первинні дані, що отримані від одного джерела (за допомогою

одного засобу ОРД). На цьому етапі визначається достовірність та цінність даних, виробляються осмислені уявлення про події, у відношенні яких вони отримані, робляться первинні умовиводи. Безпосередньо процес первинної обробки даних включає:

ознайомлення і з'ясування змісту відомостей; визначення достовірності та цінності інформації (за відомим у міжнародній практиці *методом «4x4»* [23]);

проведення *описового аналізу* первинних даних для встановлення специфіки протиправної діяльності; виявлення нових відомостей та їх порівняння з аналогічними даними інших джерел;

визначення потреб у доповненні, з'яванні і перевірці первинних даних;

класифікацію відомостей за змістом або по об'єктах та лініях ОРД (напр., спецслужби іноземних держав, НЗФ);

систематизований облік (накопичення та реєстрацію відомостей у певному порядку з метою швидкого пошуку і зручності використання потрібної інформації).

Після отримання результатів початкової обробки доцільно перейти до наступного етапу РА, тобто провести їх *комплексну обробку* даних, отриманих від різних джерел (за допомогою декількох засобів ОРД).

Комплексний аналіз проводиться шляхом *аналітичних досліджень*, які є однією із форм інформаційно-аналітичної діяльності. Він полягає у найбільш поглибленому вивченні проблеми, під час якого здійснюється опис її структури, кількісних та якісних параметрів, а також чинників, що їх обумовлюють [24]. В ході комплексної обробки даних, що належать до одного об'єкту уваги, здійснюється експертиза наявної інформації для виявлення її важливості та значення властивих їй істотних особливостей, отримання нових даних про досліджуваний об'єкт уваги та його взаємозв'язок з іншими об'єктами уваги. За потреби здійснюється уточнення та узагальнення інформації.

Проведення комплексного аналізу передбачає застосування низки аналітичних методів, які за сукупністю є методологією ОРД.

Статистичний аналіз – дозволяє здійснити вивчення та зіставлення отриманих розвідувальних даних між собою та з іншими даними, їх узагальнення. На основі системи ознак і характеристик у процесі аналітичного дослідження отримуються фактичні дані про правопорушення та визначаються заходи протидії їм. Під час цього аналізу здійснюється зіставлення розрахованих статистичних показників з низкою інших даних для обґрунтування управлінських рішень.

Аналіз напрямів протиправної діяльності – застосовується для визначення методів та прийомів, тактики здійснення цієї діяльності. Цей аналіз доцільно використовувати для визначення важливих компонентів процесу протиправної діяльності об'єктів уваги, що дозволяє в більш простій формі описати складні процеси, а також порівнювати один вид про-

типравної діяльності з іншим і відстежувати можливий взаємозв'язок між ними.

Більш детально вивчити окремих напрям протиправної діяльності в районі проведення АТО можна за допомогою *аналізу каналів незаконного переміщення вантажів*, що розглядає потоки і напрямки руху ресурсів, товарів або послуг серед людей, компаній і організацій, географічних зон діяльності для визначення значущості цієї діяльності. Такий аналіз дозволяє конкретизувати специфіку протиправної діяльності, визначити ієрархію ролей осіб, що приймають участь в організації та переміщенні товаропотоків через лінію розмежування, виявити кінцевих користувачів результатами протиправної діяльності або місцезнаходження незаконно отриманих доходів чи продуктів їх використання.

Зокрема, в цьому контексті може проводитися *географічний аналіз збуту (розподілу)*, який дозволяє дослідити походження товарів (послуг, ресурсів) на певних географічних ділянках місцевості (районах) для визначення особливостей і умов виникнення цих товарів, взаємозв'язку протиправної діяльності та районів її здійснення, сприятливих і несприятливих чинників.

Аналіз взаємозв'язків дозволяє виявляти і вивчати зв'язки між різними об'єктами уваги, визначити, яким чином ці зв'язки можуть впливати на досягнення як поточної, так і довгострокової мети протиправної діяльності. Продуктами цього аналізу можуть бути: діаграми, ментальні карти, матриці взаємозв'язків, біографічні профілі, які дають можливість визначити:

- структуру об'єкту уваги (НЗФ);
- розподіл ролей учасників протиправної діяльності; вид протиправної діяльності;
- об'єкти, що мають значні знання про діяльність НЗФ;
- потенційні джерела інформації в НЗФ;
- коло осіб, що не входять в НЗФ, але беруть участь у його злочинній діяльності (напр., коректувальники вогню артилерії НЗФ).

В умовах проведення АТО при здійсненні ОРД аналіз взаємозв'язків доцільно використати щодо різних типів і засобів електронного зв'язку (електронної пошти, аудіо-, відео-, мережевого зв'язку тощо).

Зокрема, за допомогою *аналізу телефонних з'єднань* можна вивчати напрями інформаційного обміну за телефонними каналами зв'язку – з метою виявлення взаємозв'язків між об'єктами уваги, що дозволяє окреслити географічний діапазон залучених в мережу абонентів і розкрити нових або невідомих учасників телефонних розмов.

Аналіз адекватності управлінських рішень дозволяє дослідити цикл: «інформація про об'єкт уваги – прийняте рішення щодо впливу на нього – жити заходи (реалізація рішення) – нова інформація про об'єкт уваги». Це створює корисний ресурс для розбору та своєчасного корегування прийнятих управлінських рішень на кожній стадії процесу їх реалізації.

Аналіз розвитку подій – розглядає події як компоненти протиправної діяльності. Він проводиться з метою виявлення відмінностей і схожості між окремими подіями і дозволяє зробити умовивід щодо ескалації або деескалації протиправної діяльності (загроз), а також виявити причини та сприятливі для них чинники. При цьому події порівнюються за часом, географією, учасниками, технологією реалізації тощо. Так, напр., ретельному вивченню підлягають інтервали часу за датою, днями тижня, кількістю днів між подіями і часом доби, коли події відбувалися. Географія може включати дослідження місць протиправної діяльності в районі проведення АТО.

Продуктом цього аналізу може бути діаграма подій, яка відображає послідовність подій, елементами якої є: короткі відомості про події; зв'язки, що послідовно поєднують окремі події між собою; відомості про часові показники розвитку подій.

Контент-аналіз – це метод вивчення зв'язків смислових одиниць письмової або усної форм (текстів публікацій, розмов тощо), який має досить широкі можливості щодо деталізації та систематизації елементів текстів. Цей аналіз дозволяє визначити процес виникнення події і тенденції її розвитку в районі проведення АТО, особливості опису, причетність певних осіб до події, дійсних об'єктів уваги, значущість їх зв'язків, а також прихованого смислу інформації. Виділяють два основних типи контент-аналізу: кількісний (націлений на виявлення частоти окремих тем, слів або символів, що містяться у тексті) і якісний (пов'язаний з фіксуванням нетривіальних висловлювань, мовних інтонацій з розумінням цінності змісту повідомлення).

Аналіз індикаторів (ознак) дозволяє зробити умовивід про фактичний стан протиправної діяльності та об'єктів уваги на основі порівняння наявних первинних даних з профілями протиправної діяльності, що дає можливість своєчасного виявлення її виду.

Оперативно-розшукове прогнозування – це опис подальшого розвитку протиправної діяльності, що сформований на основі кількісних та якісних ретроспективних даних (раніше виявлених закономірностей), поточного (дійсного) стану об'єкту уваги та виявленні тенденцій його розвитку.

Вибір конкретного підходу (напр., статистичного або аксіологічного) щодо оперативно-розшукового прогнозування залежить як від наявності інформації щодо мети, сил, засобів та технологій здійснення протиправної діяльності, так і від мети протидії їй, часу та наявних ресурсів для цього.

Загалом, зазначений перелік методів комплексної обробки інформації в процесі РА не є вичерпною методологією аналітичних досліджень та, за потреби, може бути доповнений.

Узагальнені результати РА слід відображати у розвідувальних зведеннях, донесеннях, довідках, аналітичних звітах, описах та інших звітних та довідково-інформаційних документах, аналогічно наказу [24]. При цьому зміст, спрямованість, обсяг та сту-

пільн деталізації або узагальнення інформації в цих документах мають визначатися відповідно до запитів конкретних споживачів результатів РА.

Основні *категорії споживачів* результатів РА щодо протидії НЗФ при проведенні АТО повинні визначатися відповідним законодавством України. Ними можуть бути: керівництво антитерористичного центру; керівництво органів (підрозділів) охорони державного кордону, регіональних управлінь та адміністрації ДПСУ; центральні органи державної влади; слідчі органи досудового розслідування; інші уповноважені

правоохоронні органи та організації (напр., Інтерпол). Отже, результати розвідувального аналізу (розвідувальні відомості) є продуктом ОРД, який доцільно використовувати в інтересах національної та регіональної міжнародної безпеки.

На основі проведеного дослідження сформуємо методологічні основи та визначимо роль і місце розвідувального аналізу в оперативно-розшуковій діяльності прикордонних підрозділів щодо протидії незаконним збройним формуванням при проведенні антитерористичної операції (рис. 1).

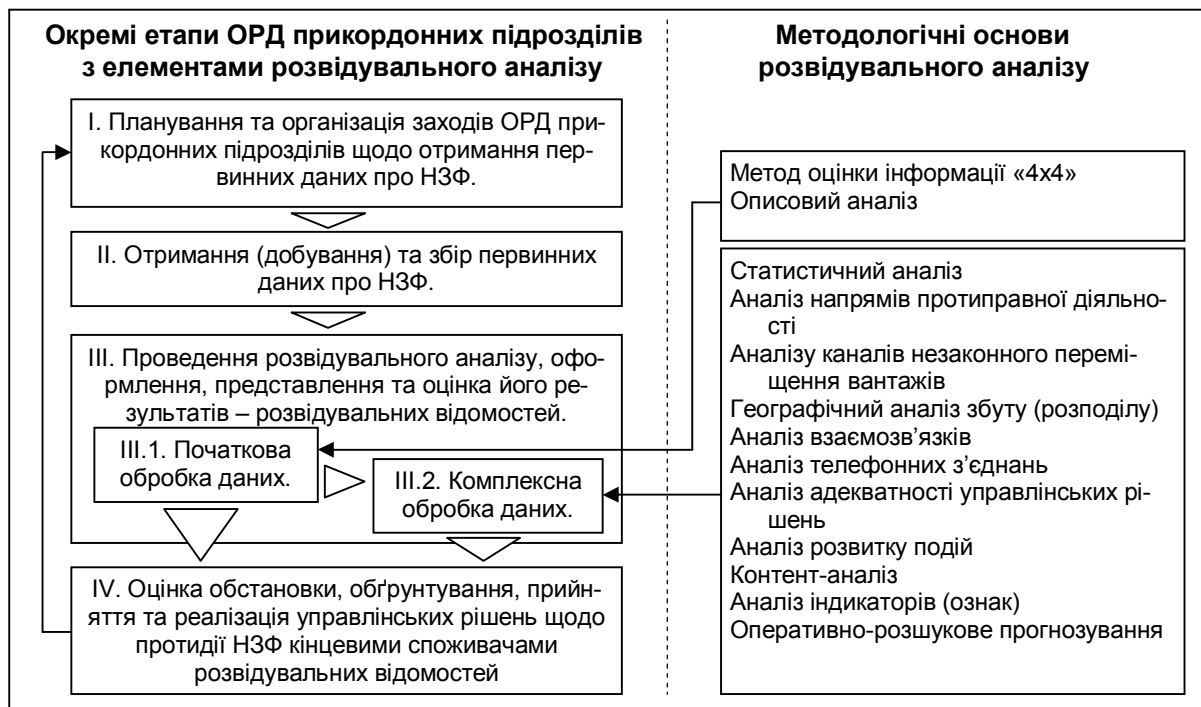

Рис. 1. Місце, роль та методологічні основи розвідувального аналізу в ОРД прикордонних підрозділів щодо протидії незаконним збройним формуванням при проведенні антитерористичної операції

Висновки

1. Оперативно-розшукова діяльність ДПСУ має важливе значення щодо протидії НЗФ при проведенні АТО.

2. Новизна отриманих теоретичних результатів полягає в обґрунтуванні можливості покращення результативності участі ДПСУ у проведенні АТО за рахунок впровадження розвідувального аналізу в практику ОРД. При цьому визначено його місце, роль та методологічні основи, які складає запропонований перелік методів для використання на кожному етапі.

3. Розвідувальний аналіз може проводитися в один або два етапи: на першому – відбувається початкова обробка первинних даних, а на другому – комплексна обробка результатів, отриманих на першому етапі. На кожному з етапів отримують розвідувальні відомості, які практично забезпечують більш повну оцінку обстановки з метою подальшого обґрунтування, прийняття та реалізації управлінських рішень щодо протидії НЗФ кінцевими споживачами продукту ОРД.

4. З метою більш ефективного отримання (добування) первинної інформації в умовах проведення АТО у склад прикордонних підрозділів доцільно включити відповідні сили розвідки.

У подальших наукових дослідженнях слід зосередити увагу на формуванні комплексної методики проведення розвідувального аналізу, обґрунтуванні можливостей його правової імплементації, а також на вивченні ОРД прикордонних підрозділів в умовах особливого періоду.

Список літератури

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV // Відомості Верховної Ради України (зі змінами на 18.12.2015). – 2003. – № 39. – Ст. 351.
2. Донбас у руїнах / Інфографіка: Український кризовий медіа центр. – Режим доступу: <http://uacrisis.org/wp-content/uploads/2014/10/donbass-russ.jpg>.
3. Горбулін В.П. Україна і Росія: дев'ятий вал чи Китайська стіна / В.П. Горбулін, О.С. Власюк, С.В. Кононенко. – К.: НІСД, 2015. – 132 с.
4. Донбас і Крим: ціна повернення: моногр. / за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Е.М. Лібанової, О.М. Ляшенко. – К.: НІСД, 2015. – 474 с.

5. Якименко Ю. Україна 2014-2015: долаючи виклики / Ю. Якименко // Центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, 2015 – 56 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/1424704722_file.pdf.

6. Report on the human rights situation in Ukraine, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights 15 December 2014. – www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ONHCHR_eighth_report_on_Ukraine.pdf.

7. Галака О.М. Основні тенденції розвитку та ймовірні форми воєн і збройних конфліктів майбутнього / О.М. Галака, О.А. Гляшов, Ю.М. Павлюк // Наука і оборона. – 2007. – № 4. – С. 10-15.

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року "Про нову редакцію Воєнної доктрини України": Указ Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 178.

9. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К.: НІСД, 2015. – 684 с.

10. Парахонський Б.О. Актуальні виклики та загрози регіональній безпеці: висновки для України / Б.О. Парахонський, Г.М. Яворська; за заг. ред. К.А. Кононенка: аналіт. доп. / Б.О. Парахонський, Г.М. Яворська. – К.: НІСД, 2014. – 48 с. – Сер. «Національна безпека», вип. 6.

11. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV // Відомості Верх. Ради України (зі змінами на 18.12.2015). – 2003. – № 25. – Ст. 180.

12. Про Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України: Указ Президента України від 14.04.1999 № 379/99 // Офіційний вісник України від 12.02.2010 (зі змінами на 18.12.2015). – 2010. – № 7. – ст. 302.

13. Про внесення змін до законів України щодо боротьби з тероризмом: Закон України від 05.06.2014 № 1313-VII // Відомості Верховної Ради України (зі змінами станом на 18.12.2015). – 2014. – № 29. – Ст. 946.

14. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV // Відомості Верховної Ради України (зі змінами на 18.12.2015). – 2003. – № 27. – Ст. 208.

15. Суботін В.О. Забезпечення прикордонної безпеки України в умовах збройного конфлікту / В.О. Суботін, О.В. Ананьїн // Наука і оборона. – 2014. – № 4. – С. 30-36.

16. Серватюк В.М. Структура незаконних збройних формувань та особливості їхньої тактики дій на південному сході України / В.М. Серватюк, М.М. Поліщук // Зб. наук. пр. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. Серія: військові та технічні науки: наукове видання / [гол. ред. Олексієнко Б.М.]. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2015. – № 1 (63). – С. 131-146.

17. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (зі змінами станом на 18.12.2015). – 2013. – № 9-13. – Ст. 88.

18. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України (зі змінами станом на 18.12.2015). – 1992. – № 22. – Ст. 303.

19. Старкин С.В. Аналитические институты разведывательного сообщества США во внешнеполитическом процессе: моногр. / С.В. Старкин. – Н. Новгород: ООО «Стимул-СТ», 2011 – 466 с.

20. Задачи разведывательного анализа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://analytical.narod.ru/A10110.htm>.

21. Разведка с использованием открытых источников информации в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pentagonus.ru/publ/razvedka_s_spolzovaniem_otkrytykh_istochnikov_informacii_v_ssha/80-1-0-614.

22. Intelligence Community Directive (ICD 301), July 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dni.gov/electronic_reading_room/ICD_301.pdf

23. Про затвердження Інструкції про порядок оцінки інформації за методом 4x4: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 19.01.08 № 44. – К.: АДПСУ, 2008.

24. Про затвердження Інструкції про організацію та ведення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами: Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 15.01.08 № 28. – К.: АДПСУ, 2008. – 10 с.

Надійшла до редколегії 21.12.2015

Рецензент: д-р техн. наук, проф. О.С. Андрощук, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Хмельницький.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО АНАЛИЗА В ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОГРАНИЧНЫХ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ НЕЗАКОННЫМ ВООРУЖЕННЫМ ФОРМИРОВАНИЯМ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ АНТИТЕРОРИСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ

Д.А. Куприенко, О.В. Фарин

В статье обоснована целесообразность внедрения методологии разведывательного анализа в оперативно-розыскную деятельность пограничных подразделений как инструмента противодействия незаконным вооруженным формированиям при проведении антитеррористической операции. Определено, что такой анализ можно проводить в один или два этапа: на первом производится начальная обработка первичных данных, а на втором – комплексная обработка результатов, полученных на первом этапе. Предложен перечень методов для использования на каждом этапе, которые составляют методологические основы разведывательного анализа; аннотировано их возможности.

Ключевые слова: Государственная пограничная служба Украины, оперативно-розыскная деятельность, разведывательный анализ, методология, незаконные вооруженные формирования, антитеррористическая операция.

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF INTELLIGENCE ANALYSIS IN OPERATIONAL AND INVESTIGATION ACTIVITIES OF BORDER GUARD UNITS IN COMBATING ILLEGAL ARMED FORMATIONS DURING ANTI-TERRORIST OPERATION

D.A. Kupriyenko, O.V. Farion

The article substantiates the feasibility of implementing intelligence analysis methodology into operational and investigation activities of border units as a tool for combating illegal armed formations during anti-terrorist operation. It has been determined that such analysis can be done either at one or two stages: the first one includes initial processing of raw data, and the second one involves complex processing of the results obtained during the first stage. A number of methods which make up the methodological principles of intelligence analysis to be used at every stage have been suggested; their capabilities have been noted.

Keywords: the State Border Guard Service of Ukraine, operational and investigation activities, intelligence analysis, methodology, illegal armed formations, anti-terrorist operation.